

**Ճրագրային բյուջետավորման պրակտիկայի ներդրումը ՀՀ
արդարադատության նախարարությունում (2019-2020 թթ.)**

Սույն զեկույցի պատրաստումը և տպագրությունը հնարավոր է դարձել Բաց հասարակության հիմնադրամներ-Հայաստան կազմակերպության օժանդակության շնորհիվ (դրամաշնորհ N19983): Չեկույցում տեղ գտած տեսակետները և վերլուծությունները արտահայտում են հեղինակի կարծիքը և կարող են չհամընկնել Բաց հասարակության հիմնադրամներ-Հայաստան կազմակերպության տեսակետների և դիրքորոշումների հետ:

Ծրագրի աշխատակազմ
Վարուժան Հոկտանյան
Ծրագրի ղեկավար

Սարգիս Նասիբյան
Հանրային ֆինանսների գծով փորձագետ

Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոն
Հայաստան, Երևան 0002,
Սարյան 12 Հեռ.՝ (+374 10) 569589, 569689
Էլ. փոստ՝ info@transparency.am
www.transparency.am

Բովանդակություն

Ներածություն.....	3
ՀՀ 2020 թ. պետական բյուջեի արդարադատության նախարարության մասով բյուջեի միջոցառումների և արդյունքների չափորոշիչների վերլուծություն	5
ՀՀ 2019 թ. պետական բյուջեի արդարադատության նախարարության մասով բյուջեի միջոցառումների և արդյունքների չափորոշիչների կատարողականների վերլուծություն	13
Վերջաբան. եզրակացություններ	18
Հավելված 1. ՀՀ 2020 թ. պետական բյուջեի ՀՀ արդարադատության նախարարության մասով ծրագրերը և միջոցառումները.....	20
Հավելված 2. ՀՀ 2020 թ. պետական բյուջեի ՀՀ արդարադատության նախարարության մասով բյուջեի արդյունքի չափորոշիչների վերաբերյալ ԹԻՀԿ-ի առաջարկությունները.....	24

Ներածություն

Սույն հրապարակման մեջ ներկայացված են ՀՀ արդարադատության նախարարության մասով 2020 թ. պետական բյուջեի նախագծում ներառված միջոցառումների և նրանց արդյունքների չափորոշիչների վերլուծությունը, այդ վերլուծության արդյունքում մշակված ԹԻՀԿ-ի առաջարկությունները, ինչպես նաև արդեն ընդունված բյուջեում այդ

առաջարկությունների առկայությունը կամ բացակայությունը: Բացի դրանից, ներկայացված է նախարարության մասով 2019 թ. պետական բյուջեի առաջին ինը ամիսների կատարողականի վերլուծությունը միջոցառումների կատարման և արդյունքի չափորոշիչների համատեքստում:

2019 թվականի մարտի 15-ից մինչև 2020 թվականի փետրվարի 28-ը «Թրանսփարենսի Ինթերնեշլ հակակոռուպցիոն կենտրոն» (ԹԻՀԿ) հասարակական կազմակերպությունը Բաց հասարակության հիմնադրամներ – Հայաստանի աջակցությամբ ուսումնասիրել է ծրագրային բյուջետավորման պրակտիկայի ներդրումը ՀՀ արդարադատության նախարարությունում: Հարկ է նշել, որ դեռևս նախորդ նմանատիպ ծրագրի («Հայաստանի հանրային ֆինանսների համակարգի բաղադրիչների 2017-2019 թթ. մոնիտորինգ»¹) շրջանակներում վերլուծության էին ենթարկվել ՀՀ արդարադատության նախարարության մասով 2019 թ. պետական բյուջեի արդյունքի չափորոշիչները, և այս ծրագիրն ինչ-որ չափով հանդիսացավ նախորդ ծրագրի այդ բաղադրիչի շարունակությունը:

Ինչպես և նախորդ՝ վերը նշված ծրագրի դեպքում, այս ուսումնասիրությունը նույնպես ելնում է այն համոզմունքից, որ ծրագրային բյուջետավորման շնորհիվ կունենանք հանրության և պետության նպատակներին ծառայող և միջոցներն ավելի արդյունավետ օգտագործող պետական բյուջե: Այս ծրագրի ընդհանուր նպատակը երկրի քաղաքական, տնտեսական և սոցիալական ոլորտներում լավ կառավարման խթանման մեջ ներդրում ունենալն էր, և այդ նպատակին հասնելու համար.

- Վեր են հանվել ծրագրերի միջոցառումների և նրանց ոչ ֆինանսական չափորոշիչներում առկա թերությունները և բացթողումները:
- Մշակվել են մի շարք արդյունավետ, իրատեսական և շահառուների համար ընդունելի ոչ ֆինանսական չափորոշիչներ:
- Մշակված չափորոշիչները բարելավվելու նպատակով փորձ է արվել համագործակցել համապատասխան պետական հաստատությունների հետ:
- Ձևագրվել է վերը նշված չափորոշիչների ընդգրկումը 2020 թվականի պետական բյուջեում:

¹ Ծրագրի արդյունքները ներկայացված և վերլուծված են համանուն հրապարակման մեջ – տե՛ս [...www.transparency.am/hy/publications/view/284](http://www.transparency.am/hy/publications/view/284)

ՀՀ 2020 թ. պետական բյուջեի արդարադատության նախարարության մասով բյուջեի միջոցառումների և արդյունքների չափորոշիչների վերլուծություն

ՀՀ 2020 թ. պետական բյուջեի արդարադատության նախարարության մասով բյուջեն բաղկացած է 7 ծախսային ծրագրերից, որոնցում ներառված են 23 միջոցառումներ (տե՛ս **Հավելված 1**): Այդ ծրագրերն իրենց միջոցառումներով պետք է ապահովեն նախարարության՝ օրենսդրությամբ վերապահված լիազորությունների շրջանակներում իրականացվող գործառնությունների իրականացումը: Այդ լիազորությունների շրջանակը սահմանվում է նախարարությանը վերապահված գործունեության հիմնական ոլորտներով և նրա նպատակներով և խնդիրներով: Նախարարությանը վերապահված գործունեության հիմնական ոլորտները սահմանված են «Կառավարության կառուցվածքի և գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի հավելվածով: Դրանք են՝ հարկադիր կատարման, քրեակատարողական, պրոբացիայի, սևանկության, փաստաբանության, հաշտարարության, նոտարական գործունեության, քաղաքացիական կացության ակտերի պետական գրանցման, իրավաբանական անձանց պետական գրանցման և հաշվառման, անհատ ձեռնարկատերերի հաշվառման, զանգվածային լրատվության միջոցների հաշվառման, անձնական տվյալների պաշտպանության, շարժական գույքի նկատմամբ ապահովված իրավունքների գրանցման, իրավական փորձաքննության, միջազգային իրավական փոխօգնության, հակակոռուպցիոն և պետական ծառայությունների մատուցման միասնական գրասենյակների գործունեությունը, Հայաստանի Հանրապետության մասնակցությամբ միջազգային դատարաններում Հայաստանի Հանրապետության շահերի պաշտպանության ոլորտները:

ՀՀ արդարադատության նախարարության նպատակներն ու խնդիրները սահմանված են նախարարության Կանոնադրությամբ, որը հաստատվել է ՀՀ վարչապետի 2018 թ. հունիսի 11-ի թիվ N 704-Լ որոշմամբ: Կանոնադրությամբ սահմանված խնդիրներն են.

- 1) Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության կատարելագործման ու համակարգման ապահովումը.
- 2) մարդու իրավունքների արդյունավետ պաշտպանության իրավական հիմքերի զարգացումը.
- 3) դատական փորձաքննությունների ապահովումը.
- 4) պարտադիր կատարման ենթակա ակտերի հարկադիր կատարման ապահովումը.

5) քրեական պատիժների կատարման և պրոբացիայի ապահովումը.

6) Հարկադիր կատարումն ապահովող ծառայության, Քրեակատարողական ծառայության, Պրոբացիայի ծառայության, նախարարության կառուցվածքում գործող գործակալությունների, քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման գործառնություն իրականացնող մարմինների, նոտարների և նոտարական պալատի, ինչպես նաև օրենքով նախատեսված կազմակերպությունների գործունեության օրինականության ապահովումը.

7) սնանկության կառավարիչների որակավորման գործընթացի ապահովումը.

8) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական կացության ակտերի պետական գրանցման գործառնության իրականացման ապահովումը.

9) անձնական տվյալների պաշտպանության ապահովումը.

10) իրավական ակտերի պաշտոնական թարգմանության, հրապարակման, հրատարակման և վերահրատարակման ապահովումը.

11) Հակակոռուպցիոն ռազմավարության մշակման ապահովումը, հակակոռուպցիոն ոլորտի միջազգային պարտավորությունների կատարման ապահովումը և համակարգումը.

12) արդարադատության ոլորտի էլեկտրոնային կառավարման համակարգերի ներդրումն ու արդյունավետ գործունեության ապահովումը.

13) արդարադատության ոլորտի մասնագետների մասնագիտական որակավորման բարձրացման ապահովումը.

14) Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ նախատեսված այլ խնդիրների իրականացման ապահովումը:

Նշված խնդիրները լուծելու համար նույն Կանոնադրությամբ սահմանված են նախարարության գործառնությունները, որոնց իրականացման համար էլ մշակվում են նախարարության մասով ՀՀ պետական բյուջեի ծրագրերը և միջոցառումները: Այդ գործառնություններն են.

1) Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության կատարելագործման վերաբերյալ առաջարկությունների ու իրավական ակտերի նախագծերի, նախարարության գործառնություններից բխող իրավական ակտերի նախագծերի, առաջարկությունների, եզրակացությունների, ինչպես նաև դրանց վերաբերյալ մեթոդական պարզաբանումների և ուղեցույցների մշակումը.

2) Քրեակատարողական ծառայության և Պրոբացիայի ծառայության գործունեության կազմակերպումն ու մեթոդական ղեկավարումը.

3) սնանկության գործերով կառավարիչների որակավորման կազմակերպումը և իրականացումը.

4) քաղաքացիական կացության ակտերի պետական գրանցման հրահանգների մշակումը և հաստատումը, քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման գործընթացի իրականացումը, կազմակերպումը և մեթոդական ղեկավարումը, քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման միասնական էլեկտրոնային կառավարման համակարգի գործունեության կազմակերպումը և իրականացումը.

5) անձնական տվյալների պաշտպանության վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ նախատեսված գործառույթների իրականացումը.

6) Մարդու իրավունքների պաշտպանության ազգային ռազմավարությունից բխող գործողությունների ծրագրի մշակումն ու դրանցով նախարարությանը վերապահված գործառույթների իրականացումը.

6) «Միջազգային պայմանագրերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով նախարարությանը վերապահված գործառույթների իրականացման ապահովումը.

7) հակակոռուպցիոն ռազմավարության մշակումը, հակակոռուպցիոն ոլորտի միջազգային պարտավորությունների կատարումից բխող միջոցառումների իրականացումը և համակարգումը, հակակոռուպցիոն ոլորտի միջազգային կազմակերպությունների հետ համագործակցությունը.

8) Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ նախատեսված այլ գործառույթների իրականացումը:

2020 թ. պետական բյուջեի ՀՀ արդարադատության նախարարության մասով բյուջեի միջոցառումների և արդյունքի չափորոշիչների վերլուծությունն իրականացվեց երկու փուլով: Առաջին փուլում վերլուծության ենթարկվեցին նախարարության 2020 թ. բյուջեի ֆինանսավորման հայտում ներառված միջոցառումները և արդյունքի չափորոշիչները: 2019 թ. մայիսի վերջին նախարարության պաշտոնական կայքէջում տեղադրվելուց հետո² վերլուծությունը կատարվեց (հունիս-հուլիս ամիսներին), և դրա արդյունքները ԹԻՀԿ-ը ներկայացրեց 2019 թ. հուլիսի 31-ին՝ այդ նպատակով հրավիրված մամուլ ասուլիսին (ասուլիսի մասին տեղեկատվությունը տե՛ս <https://transparency.am/hy/news/31-07-2019>):

ՀՀ 2020 թ. պետական բյուջեի ՀՀ արդարադատության նախարարության մասով բյուջետային ֆինանսավորման հայտի վերլուծությունը վեր հանեց մի շարք թերություններ.

² Նախարարության 2020 թ. բյուջեի հայտը և նրան կից փաստաթղթերը՝ Բյուջետային ծրագրերի գծով ամփոփ ծախսերը՝ ըստ բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման հոդվածների և Բյուջետային ծրագրերի և ակնկալվող արդյունքների ներկայացման ձևաչափը սույն հրապարակման պատրաստման ընթացքում դեռևս տեղադրված էին նախարարության պաշտոնական կայքէջում (տե՛ս <http://justice.am/page/statistics>):

- Ինչպես և Նախորդ 2019 թվականի պետական բյուջեի Նախարարության մասով միջոցառումների դեպքում, անհասկանալի էր մտում որոշ միջոցառումների նկարագրությունը, ընդ որում, շատ դեպքերում բառացիորեն կրկնելով Նախորդ տարվա նկարագրությունը: Մասնավորապես, ըստ «Քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցում» ծրագրի (դասիչ՝ 1052) «Քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման ծառայությունների տրամադրում» (դասիչ՝ 11001) միջոցառման նկարագրությունը ոչինչ չի ասում նշված միջոցառման բովանդակության մասին՝ նշելով, որ այն իրենից ներկայացնում է քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման համար համայնքի ղեկավարին պատվիրակված լիազորությունների իրականացում:
- Վերը նշված միջոցառման արդյունքի չափորոշիչներից մեկը սահմանված էր որպես «Մատուցվող ծառայությունների ավտոմատացման մակարդակ, տոկոս» և որպես նրա ցուցանիշ էր սահմանված 100 տոկոսը: Նախ, հասկանալի չէ, թե ինչպես պետք է կատարողը հաշվետու լինի տվյալ չափորոշիչի համար, մանավանդ, եռամսյակային կտրվածքով: Երկրորդ, հասկանալի չէ, թե այդ տոկոսն ինչի նկատմամբ է, առավել ևս, որ հայտում բացակայում են և՛ 2018 թ. փաստացի, և՛ 2019 թ. ակնկալվող տվյալները:
- Սակավաթիվ էին ծրագրերի իրականացման արդյունավետությունն արտացոլող որակական բնույթի արդյունքների չափորոշիչները, որոնք ցույց կտային թերի մատուցված կամ ժամանակին չմատուցված ծառայությունների ծավալները: Օրինակ, «Արդարադատության ոլորտում քաղաքականության մշակում, ծրագրերի համակարգում, խորհրդատվության և մոնիտորինգի անցկացում» ծրագրի (դասիչ՝ 1057) «Անձնական տվյալների պաշտպանության իրականացում» (դասիչ՝ 11003) միջոցառման համար ոչ միայն «Հարուցված վարույթների թիվ» արդյունքի չափորոշիչի, այլև «Դրական լուծում ստացած վարույթների քանակի հարաբերակցությունն ընդհանուր հարուցված վարույթների քանակին» արդյունքի չափորոշիչի սահմանումը: Մեկ այլ օրինակ է «Արդարադատության համակարգի աշխատակիցների վերապատրաստում և հատուկ ուսուցում» ծրագրի (դասիչ՝ 1149) բոլոր չորս միջոցառումների համար միայն քանակական արդյունքների չափորոշիչների առկայությունը և որևէ որակական չափորոշիչի բացակայությունը:
- Մեծ թվով արդյունքների քանակական չափորոշիչներ շարունակում են մնալ ոչ ինֆորմատիվ և ոչ կանխատեսելի տվյալ միջոցառման նկարագրության համար: Օրինակ, որպես Դատական և հանրային պաշտպանություն ծրագրի (դասիչ՝ 1093) «Հանրային պաշտպանության ծառայություններ» միջոցառման (դասիչ՝ 11001) արդյունքի չափորոշիչ է վերցված վարույթ ընդունած քրեական և քաղաքացիական գործերի ընդհանուր թիվը և առանձին վերցված թվերը: Հաշվի չեն առնվել քրեական գործերի դեպքում, թե միևնույն վարույթում գտնվող որքան գործ է կարճվել, իսկ չկարճվածներից որքանում ներգրավված չեն եղել հանրային պաշտպանները: Նմանապես, մյուս գործերի (քաղաքացիական,

վարչական և այլն) դեպքում հաշվի չի առնվել, թե դրանցից որքանն են լուծվել արտադատական կարգով, ինչպես նաև որքանում ներգրավված չեն եղել հանրային պաշտպանները: Ոչ ինֆորմատիվ արդյունքի այլ չափորոշիչներից կարելի է նշել, օրինակ, «Մասնկության գործերի քանակը» («Դատական և հանրային պաշտպանություն» ծրագրի «Մասնկության գործերով կառավարչական ծառայությունների ձեռքբերում» միջոցառում), «Ձեռք բերված դեղերի անվանատեսակ» («Քրեակատարողական ծառայություններ» ծրագրի «Դեղորայքով ապահովում կալանավայրերում պահվող ազատագրկվածների համար» միջոցառում), «Կայքէջի մատչելիությունն օգտվողների համար» («Իրավական իրազեկում և տեղեկատվության ապահովում» ծրագրի «Հրատարակչական տեղեկատվական և տպագրական ծառայություններ» միջոցառում) և «Կրթաթոշակ ստացող ունկնդիրների թիվ» («Արդարադատության համակարգի աշխատակիցների վերապատրաստում և հատուկ ուսուցում» ծրագրի «Մասնագիտական վերապատրաստում անցնող ունկնդիրներին կրթաթոշակ տրամադրում» միջոցառում) արդյունքի չափորոշիչները:

- Բացակայում էին «Աջակցություն արդարադատության ոլորտում իրականացվող ծրագրերին» (դասիչ 9003) ծրագրի բոլոր 4 միջոցառումների արդյունքների չափորոշիչները:³ Նշված ծրագրով նախատեսվում էր պարզևատրել նախարարության աշխատակիցներին, խրախուսել նախարարության հարկադիր կատարումն ապահովող ծառայության աշխատակիցներին, նախարարության համար ձեռք բերել համակարգչային տեխնիկա և գրասենյակային գույք, ինչպես նաև «զարգացնել նախարարության կարողությունները և ապահովել նրա տեխնիկական հագեցվածությունը»:
- Ուսումնասիրելով «Քրեակատարողական ծառայություններ» ծրագրի «Պրոբացիայի ծառայություններ» միջոցառման արդյունքի չափորոշիչները՝ կարելի է նկատել, որ պրոբացիայի տակ գտնվող շահառուների թիվը զգալիորեն գերազանցում է միասին վերցված բոլոր միջոցառումներում (մասնագիտական վերապատրաստում, վերասոցիալականացում, հոգեբանական օգնություն, մշակութային միջոցառումներ և հանրային աշխատանքներ) ներգրավված շահառուների թվին: Հարց է առաջանում, թե այդ դեպքում այդ միջոցառման կատարման համար նախատեսված ծախսերն ուղղվելու են միայն նշված միջոցառումների իրականացմանը, թե բոլոր շահառուների, ներառյալ ոչ մի միջոցառման մեջ չընդգրկված շահառուների վրա: Եթե գործ ունենք առաջին դեպքի հետ, ապա հասկանալի չէ, թե որն է բոլոր շահառուների ընդհանուր թիվը ցույց տալու իմաստը: Իսկ եթե գործ ունենք երկրորդ դեպքի հետ, ապա հասկանալի չէ, թե ինչու պետք է գումարներ ծախսել որևէ միջոցառմանը չներգրավված շահառուների վրա:

³ Այստեղ հարկ է նշել, որ Աժ-ի կողմից ընդունված 2020 թ. ՀՀ պետական բյուջեում նշված ծրագիրը հանվել էր: Ավելի մանրամասն տե՛ս ստորև:

Վերը նշված՝ 2019 թ. հուլիսի 31-ի ասուլիսից անմիջապես հետո վերլուծության արդյունքները ներկայացնող կյուբերը տեղադրվեցին ԹԻՀԿ-ի կայքում (տե՛ս ասուլիսի վերաբերյալ կյուբի հղումը) և ուղարկվեցին մի շարք շահագրգիռ պետական մարմիններին, մասնավորապես, ՀՀ արդարադատության նախարարություն, ինչպես նաև ԱԺ ֆինանսավարկային և բյուջետային հարցերի և պետական-իրավական հարցերի մշտական հանձնաժողովներ: Ելնելով վերլուծության արդյունքներից՝ օգոստոս-հոկտեմբեր ամիսների ընթացքում ծրագրի հանրային ֆինանսների գծով փորձագետը ծրագրի համակարգողի աջակցությամբ մշակեց առաջարկություններ նախարարության բյուջեի միջոցառումների և նրանց արդյունքի չափորոշիչների վերաբերյալ: Հոկտեմբերի վերջին այդ առաջարկություններն ուղարկվեցին ԱԺ ֆինանսավարկային և բյուջետային հարցերի մշտական հանձնաժողով (առաջարկությունները տե՛ս **Հավելված 2**-ում)՝ որպես մշտական հանձնաժողովներում 2019 թ. հոկտեմբերի 28-ից նոյեմբերի 8-ը 2020 թ. պետական բյուջեի նախագծի վերաբերյալ անցկացվելիք քննարկումների համար պատասխանատու գլխադասային հանձնաժողով: Հոկտեմբերի 30-ին ՀՀ արդարադատության նախարարության մասով 2020 թ. պետական բյուջեի նախագիծը, նախարարության համապատասխան բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց, ներառյալ նախարարի, մասնակցությամբ քննարկվեց ԱԺ ֆինանսավարկային և բյուջետային հարցերի և պետական-իրավական հարցերի մշտական հանձնաժողովների համատեղ նիստում: Նիստի ընթացքում ՀՀ արդարադատության նախարարին փոխանցվեց ԹԻՀԿ-ի առաջարկությունների փաթեթը:

2019 թ. դեկտեմբերի 6-ին ԱԺ-ն ընդունեց 2020 թ. պետական բյուջեն և դրա հրապարակումից (2019 թ. դեկտեմբերի 27-ին) անմիջապես հետո սկսվեց վերլուծության երկրորդ փուլի իրականացումը, որի ընթացքում նախատեսված էր վերլուծել ԱԺ-ի կողմից ՀՀ արդարադատության նախարարության մասով միջոցառումները և արդյունքների չափորոշիչները: Այդ վերլուծությունը նաև նպատակ ուներ պարզելու, թե ԹԻՀԿ-ի ներկայացրած առաջարկությունների որ մասն է ընդունվել նախարարության կողմից, իսկ որ մասը՝ ոչ:⁴ Այստեղ կարևոր ենք համարում նշել, որ, դժբախտաբար, ԱԺ պատգամավորների կամ խմբակցությունների կողմից 2020 թ. պետական բյուջեի նախագծում առաջարկված փոփոխությունների մեջ կազմակերպության որևէ առաջարկ տեղ չէր գտել: Դատելով այդ առաջարկությունների բնույթից, որոնց ճնշող մեծամասնությունը վերաբերում էր միայն բյուջեի որոշակի ծրագրերում գումարներ ավելացնելուն կամ պակասեցնելուն, կարելի է ենթադրել, որ ծրագրային բյուջետավորման գաղափարախոսությունը դեռևս մեծամասամբ մնում է օտար պատգամավորների շրջանում:

ՀՀ արդարադատության նախարարության մասով 2020 թ. վերջնականապես ընդունված բյուջեում բացակայում է բյուջեի հայտում առկա «Աջակցություն արդարադատության ոլորտում իրականացվող ծրագրերին» ծրագիրը (դասիչ 9003), որը, ինչպես երևում է դասիչի համարից,

⁴ Վերլուծության արդյունքները ԹԻՀԿ-ը ներկայացրեց 2020 թ. փետրվարի 5-ին հրավիրված մամուլ ասուլիսին. տե՛ս <https://transparency.am/hy/news/view/2993>:

հանդիսանում էր արտաբյուջետային ծրագիր (նախարարության միակ արտաբյուջետային ծրագիրը բյուջետային հայտում): Այդ ծրագիրը բաղկացած էր 4 միջոցառումներից և նախարարության վերջնական բյուջեում այդ միջոցառումներից մեկը՝ «Հարկադիր կատարման ծառայության տեխնիկական հագեցվածության ապահովում» միջոցառումը (դասիչ 31001), ընդգրկվեց «Հարկադիր կատարման ծառայություններ» ծրագրի (դասիչ 1182) մեջ:

Նշված արտաբյուջետային ծրագրի ևս երկու միջոցառումների համար բյուջետային հայտով նախատեսված ֆինանսավորումը վերջնական բյուջեում ներառված է այդ միջոցառումների հետ տրամաբանորեն կապված այլ միջոցառումների ֆինանսավորման մեջ: Մասնավորապես, նախկին արտաբյուջետային ծրագրի «Աջակցություն հարկադիր կատարման ենթակա ակտերի կատարման ապահովմանը» միջոցառման ֆինանսավորումը (մոտավորապես 1 մլրդ 324 մլն դրամ և լրացուցիչ 2 մլն դրամ) վերջնական բյուջեում ավելացված է «Հարկադիր կատարման ծառայություններ» ծրագրի «Հարկադիր կատարման ենթակա ակտերի կատարումն ապահովող ծառայություններ» միջոցառման (դասիչ 11001) ֆինանսավորմանը: Նույն կերպ, բյուջետային հայտի արտաբյուջետային ծրագրի «Արդարադատության նախարարության տեխնիկական հագեցվածության ապահովում» (դասիչ 31003) միջոցառման ֆինանսավորումը (5 մլն դրամ) ավելացված է «Արդարադատության ոլորտում քաղաքականության մշակում՝ ծրագրերի համակարգում՝ խորհրդատվության և մոնիտորինգի իրականացում» ծրագրի (դասիչ 1057) «ՀՀ արդարադատության նախարարության կարողությունների զարգացում և տեխնիկական հագեցվածության ապահովում» միջոցառման ֆինանսավորմանը: Վերջապես, նախարարության վերջնական բյուջեում «Քրեակատարողական ծառայություններ» ծրագրում (դասիչ 1120) ավելացված է «ՀՀ արդարադատության նախարարության քրեակատարողական ծառայության կարողությունների զարգացում և տեխնիկական հագեցվածության ապահովում» միջոցառումը (դասիչ 31002):

Ինչ վերաբերում է արդյունքի չափորոշիչներին, ապա նախարարության վերջնական բյուջեում բյուջետային հայտի համեմատ տեղի են ունեցել հետևյալ փոփոխությունները.

1. Ավելացվել է «Քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցում» ծրագրի (դասիչ 1052) «Քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման ծառայությունների տրամադրում» միջոցառման (դասիչ 11001) «Ընդհանուր բողոքների թվի մեջ նույնատիպ բողոքների կրկնության տոկոսը» արդյունքի չափորոշիչը:
2. Ավելացվել են «Արդարադատության ոլորտում քաղաքականության մշակում՝ ծրագրերի համակարգում՝ խորհրդատվության և մոնիտորինգի իրականացում» ծրագրի (դասիչ 1057) «Արդարադատության ոլորտում քաղաքականության, խորհրդատվության, մոնիտորինգի, գնման և աջակցության իրականացում» միջոցառման (դասիչ 11001) «Մշակված իրավական ակտերի նախագծերից ընդունվածների տեսակարար կշիռը, տոկոս» և «Պետական ռեգիստրում գրանցման և հաշվառման մերժում ստացած սուբյեկտների և ստորաբաժանումների տեսակարար կշիռը, տոկոս» արդյունքների չափորոշիչները:

3. Հանվել են «Արդարադատության ոլորտում քաղաքականության մշակում՝ ծրագրերի համակարգում՝ խորհրդատվության և մոնիտորինգի իրականացում» ծրագրի (դասիչ 1057) «Աջակցություն օրենսդրության զարգացման և իրավական հետազոտությունների կենտրոնի գործունեությանը» միջոցառման (դասիչ 11007) բոլոր արդյունքների չափորոշիչները:
4. Ավելացվել է «Քրեակատարողական ծառայություններ» ծրագրի (դասիչ 1120) «Պրորբացիայի ծառայություններ» միջոցառման (դասիչ 11002) «Կրկնահանցագործություն կատարած շահառուների թիվը, մարդ» արդյունքի չափորոշիչը: Այս միջոցառումը գերծ է այն թերություններից, որոնց մասին արդեն նշվել էր բյուջետային ֆինանսավորման հայտի վերլուծության մեջ:

Ինչ վերաբերում է արդյունքների բոլոր 4 ավելացված չափորոշիչներին, ապա դրանք առաջարկվել էին ԹԻՀԿ-ի կողմից:⁵ Մյուս կողմից, անհասկանալի է և անընդունելի այն փաստը, որ հանվել են «Աջակցություն օրենսդրության զարգացման և իրավական հետազոտությունների կենտրոնի գործունեությանը» միջոցառման (դասիչ 11007) արդյունքների բոլոր չափորոշիչները:

⁵ Ինչպես երևում է **Հավելված 2-ից**, ԹԻՀԿ-ն առաջարկել էր արդյունքի 21 նոր չափորոշիչ, իսկ նախարարությունն ընդունել էր դրանցից 4-ը:

ՀՀ 2019 թ. պետական բյուջեի արդարադատության նախարարության մասով բյուջեի միջոցառումների և արդյունքների չափորոշիչների կատարողականների վերլուծություն

Ինչպես արդեն նշվել էր Ներածության մեջ, դեռևս նախորդ նմանատիպ ծրագրի շրջանակներում վերլուծվել էին ՀՀ արդարադատության նախարարության մասով 2019 թ. պետական բյուջեի արդյունքի չափորոշիչները: Ներկա ծրագրի շրջանակներում, ելնելով այդ բյուջեի կատարողականի վերաբերյալ հաշվետվություններից, վերլուծության ենթարկվեցին այդ չափորոշիչների կատարողականները: Վերլուծությունը վեր հանեց այն, թե որքանով են այդ չափորոշիչների ցուցանիշների կատարողականներն արտացոլում միջոցառումների, և հետևաբար նաև ծրագրերի կատարման արդյունավետությունը, որն էլ, իր հերթին, նշանակում է համապատասխան ծառայությունների մատուցման արդյունավետություն: Իսկ այն կարևոր էր նրանով, որ 2019 թ. պետական բյուջեի արդարադատության նախարարության մասով արդյունքի չափորոշիչների զգալի մեծամասնությունն առկա է նաև նախարարության մասով 2020 թ. պետական բյուջեում: Այդ վերլուծությամբ նաև պատկերացում կազմվեց, թե որքանով ճիշտ են 2020 թ. պետական բյուջեում ներառված այդ չափորոշիչները: Բացի այդ, քանի որ նախորդ ծրագրի շրջանակներում ՀՀ արդարադատության նախարարության մասով 2019 թ. պետական բյուջեի արդյունքի չափորոշիչների վերլուծությունը վեր էր հանել արդյունքի չափորոշիչների հետ կապված մի շարք լուրջ թերություններ, ապա այս ծրագրի շրջանակներում դրանց կատարողականների վերլուծությունը թույլ կտար հասկանալու, թե որքանով էր ճիշտ այդ չափորոշիչներին ԹԻՀԿ-ի տրված գնահատականը:

Վերլուծությունը կատարվում էր 2019 թ. պետական բյուջեի կատարողականի յուրաքանչյուր հաշվետվության հրապարակումից հետո: Ծրագրի իրականացման ընթացքում դրանք երեքն էին՝ առաջին եռամսյակի (հրապարակվեց 2019 թ. մայիսի կեսերին), առաջին կիսամյակի (հրապարակվեց 2019 թ. օգոստոսի կեսերին) և առաջին ինն ամիսների (հրապարակվեց 2019 թ. նոյեմբերի կեսերին) կատարողականի հաշվետվությունները:⁶ Ստորև ներկայացված են վերլուծությունների արդյունքներն ըստ յուրաքանչյուր հաշվետվության:

⁶ ՀՀ բյուջետային համակարգի մասին ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի համաձայն, «կառավարությունը բյուջետային տարվա յուրաքանչյուր եռամսյակից հետո 45-օրյա ընթացքում հրապարակում է տեղեկատվություն պետական բյուջեի եռամսյակային կատարման մասին»: Այստեղ հարկ է նշել երկու հանգամանք: Առաջին՝ օրենքում նշված տեղեկատվության (որը հրապարակվում է հաշվետվության տեսքով) թվերը կումուլյատիվ են, այսինքն՝ սկսած երկրորդ եռամսյակից հաշվետվության մեջ ներկայացված են ոչ թե տվյալ եռամսյակի, այլ այդ եռամսյակի և նրան նախորդող եռամսյակ(ներ)ի հանրագումարը: Այսպիսով, երկրորդ եռամսյակի ավարտից հետո պատրաստված հաշվետվության մեջ ներկայացված է առաջին և երկրորդ եռամսյակների (կամ առաջին կիսամյակի) հանրագումարը, իսկ երրորդ եռամսյակի ավարտից հետո պատրաստված հաշվետվության մեջ՝ առաջին երեք եռամսյակների

ա/ 2019 թ. առաջին եռամսյակի կատարողականի հաշվետվություն

Այս հաշվետվության վերլուծության մեջ ուշադրության կենտրոնում էին արդյունքի չափորոշիչների փաստացի և պլանավորված ցուցանիշների միջև տարբերությունները: Այդպիսի տարբերությունների առկայությունը նշանակում է, որ կամ պլանավորումը թերի էր, կամ էլ ընտրված էին արդյունքի այնպիսի չափորոշիչներ, որոնց ցուցանիշների ճշգրիտ պլանավորումը պրակտիկորեն անհնար է և, հետևաբար, դրանց կիրառումը, որպես բյուջետային միջոցառումների արդյունավետությունը չափող գործիքներ, նպատակահարմար չէ:

Որպես այդպիսի մի շարք օրինակներ կարելի է բերել «Արդարադատության ոլորտում քաղաքականության մշակում՝ ծրագրերի համակարգում՝ խորհրդատվության և մոնիտորինգի իրականացում» ծրագրի (դասիչ 1057) «Անձնական տվյալների պաշտպանության իրականացում» (դասիչ 11003) միջոցառման արդյունքի մի քանի չափորոշիչները, որոնք, իմիջիայլոց, առկա են նաև նույն միջոցառման մեջ 2020 թ. պետական բյուջեի արդարադատության նախարարության մասով: Մասնավորապես, «Անձնական տվյալների մշակողների ռեեստրի վարում, ստացված ծանուցումների քանակ, հատ» արդյունքի չափորոշիչի առաջին եռամսյակի համար պլանավորված ցուցանիշը 30 էր, սակայն, ըստ կատարողականի հաշվետվության, այն հավասար էր ընդամենը 7-ի: Մյուս կողմից, նույն միջոցառման արդյունքի մի շարք այլ չափորոշիչների փաստացի ցուցանիշներն էապես ավելի մեծ էին պլանավորված ցուցանիշներից, ինչը պայմանավորված էր նրանով, որ այդ ծառայությունը ստանալ ցանկացող քաղաքացիների թիվն ավելի մեծ էր, քան պլանավորված էր: Օրինակ, պլանավորված 5 հարուցված վարույթների թվի փոխարեն առաջին եռամսյակում փաստացի կար 19 հարուցված վարույթ: Պլանավորված 50 խորհրդատվության փոխարեն փաստացի մատուցվել է 82 խորհրդատվություն, իսկ պլանավորված 7 առաջարկություն,

(կամ տարվա առաջին ինն ամիսների) հանրագումարը: Երկրորդ՝ օրենքի նշված հոդվածի պահանջից բխում է, որ կառավարությունը 2019 թ. չորրորդ եռամսյակի ավարտից (2019 թ. դեկտեմբերի 31) 45 օր հետո, այսինքն՝ ամենաուշը մինչև 2020 թ. փետրվարի 14-ը, պետք է հրապարակեր 2019 թ. պետական բյուջեի կատարողականի տարեկան հաշվետվությունը: Սակայն, մյուս կողմից, նույն օրենքի 25-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն, «Կառավարությունը յուրաքանչյուր տարվա պետական բյուջեի կատարման մասին տարեկան հաշվետվությունն Ազգային ժողով է ներկայացնում մինչև հաջորդ տարվա մայիսի 1-ը»: Այսպիսով, ստացվում է հակասություն նշված երկու դրույթներով սահմանված ժամկետների միջև: Նախորդ տարիներին ՀՀ կառավարությունն առաջնորդվում էր օրենքի 25-րդ հոդվածում նշված ժամկետով, այսինքն՝ պետական բյուջեի տարեկան կատարողականը ԱԺ ներկայացվում և հրապարակվում էր՝ ելնելով մայիսի 1-ի վերջնաժամկետից: Դատելով ՀՀ ֆինանսների նախարարության կայքէջում տեղադրված տեղեկատվությունից (տե՛ս http://www.minfin.am/hy/page/petakan_byujei_hashvetvutyun/) նույնը կլինի նաև այս տարի, քանի որ ո՛չ 2020 թ. փետրվարի 14-ի դրությամբ, ո՛չ էլ սույն հրապարակման պատրաստման ավարտին (2020 թ. մարտի 26) 2019 թ. պետական բյուջեի տարեկան կատարողականի հաշվետվությունը հրապարակված չէր:

տեղեկանք, գրություն և կարծիք նախապատրաստելու փոխարեն փաստացի նախապատրաստվել էր 26-ը:

Նման օրինակներ կան նաև «Քրեակատարողական ծառայություններ» ծրագրի (դասիչ 1120), ինչպես նաև այլ ծրագրերի միջոցառումներում: Օրինակ, ԱԺ կողմից 2018 թ. նոյեմբերի 1-ին ընդունված «Էրեբունի-Երևանի հիմնադրման 2800-ամյակի եվ Հայաստանի առաջին հանրապետության անկախության հռչակման 100-ամյակի կապակցությամբ քրեական գործերով համաներում հայտարարելու մասին» ՀՀ օրենքով հանրապետությունում անցկացված համաներումը որևէ կերպ չէր ազդել վերը նշված «Քրեակատարողական ծառայություններ» ծրագրի նույնանուն միջոցառման (դասիչ 11001) արդյունքի որոշ չափորոշիչների, ինչպիսիք են՝ դատապարտյալների և կալանքի տակ գտնվող անձանց թիվը, միջին հաշվով մեկ կալանավորին/դատապարտյալին բաժին ընկնող տարածքի չափը կամ աշխատանքով ապահովված դատապարտյալների և կալանավորվածների թիվը, պալանավորված ցուցանիշների վրա: Արդյունքում առկա է այդ չափորոշիչների պալանավորված ցուցանիշների զգալի գերազանցում փաստացի ցուցանիշների նկատմամբ: Մյուս կողմից, ինչպես և «Անձնական տվյալների պաշտպանության իրականացում» միջոցառման արդյունքի որոշ չափորոշիչների դեպքում, կալանավորների/դատապարտյալների կողմից որոշ ծառայություններ ստանալու պալանավորվածից ավելի բարձր պահանջարկը հանգեցրել է դրանց փաստացի ցուցանիշների՝ պալանավորված ցուցանիշների նկատմամբ զգալի գերազանցման: Այդպիսի գերազանցում առկա է իրավաբանական խորհրդատվություն և «սոցիալական վերականգնում և խորհրդատվություն» ծրագրով աջակցություն ստացած կալանավորների և դատապարտյալների թվերի դեպքում: Այս համատեքստում առավել ցայտուն օրինակը, սակայն, մնում է նույն «Քրեակատարողական ծառայություններ» ծրագրի «Դեղորայքով ապահովում կալանավայրերում պահվող ազատագրվածներին» միջոցառման (դասիչ 11004) արդյունքի միակ ցուցանիշի (Ձեռք բերված դեղերի անվանատեսակ, քանակ) դեպքն է, երբ պալանավորված 507-ի փոխարեն փաստացի եղել է 0: Արժե նշել, որ արդյունքի նշված բոլոր չափորոշիչները ներառված են նաև նախարարության մասով 2020 թ. պետական բյուջեում:

բ/ 2019 թ. առաջին կիսամյակի և առաջին ինն ամիսների կատարողականների հաշվետվություններ

Ստորև ամփոփ ներկայացված են 2019 թ. առաջին կիսամյակի և առաջին ինն ամիսների կատարողականների հաշվետվությունների արդյունքների չափորոշիչների մասով վերլուծության հիմնական արդյունքները:

Ծրագիր «1093` Դատական և հանրային պաշտպանություն»

- «11001` Հանրային պաշտպանության ծառայություններ» միջոցառման մեջ պալանային և փաստացի արդյունքների ցուցանիշներում առկա է բավականին մեծ տարբերություն, ինչը վկայում է այն բանի մասին, որ սխալ է պալանավորվել կամ ճշգրիտ պալանավորել հնարավոր չէ,

ինչև, իր հերթին, նշանակում է, որ անհրաժեշտ է վերանայել արդյունքների չափորոշիչները և մշակել ավելի իրատեսական չափորոշիչներ:

- Նույնը վերաբերում է նաև նույն ծրագրի «11003՝ Փորձաքննությունների ծառայությունների տրամադրում» միջոցառմանը:
- «11004՝ Իրավական խորհրդատվական ծառայուներ» միջոցառման մեջ նշված է մեկ արդյունքի ցուցանիշ՝ «Տրամադրվող խորհրդատվությունների թիվը», որի քանակական ցուցանիշը 1 է, առաջին կիսամյակի դրությամբ այն դեռևս չի կատարվել: Տվյալ միջոցառման վրա կատարված ծախսը կազմում է 36 մլն դրամ, ինչը, մեր կարծիքով, մեկ խորհրդատվության համար բավականին մեծ գումար է:

Ծրագիր «1123՝ Իրավական իրազեկում և տեղեկատվության ապահովում»

«11002՝ Թարգմանչական ծառայություններ» միջոցառման մեջ առկա են բամաթիվ ցուցանիշներ, սակայն բացակայում են առաջին եռամսյակի փաստացի տվյալները:

- Նույնը վերաբերում է նաև «11003՝ Հանրապետական գործադիր մարմիններում հակակոռուպցիոն ծրագրերի իրականացման պատասխանատուների վերապատրաստում» միջոցառմանը:
- Նույնը վերաբերում է նաև «11003՝ Հանրապետական գործադիր մարմիններում հակակոռուպցիոն ծրագրերի իրականացման պատասխանատուների վերապատրաստում» միջոցառմանը:
- Մնացած միջոցառումներում կան շեղումներ պլանային և փաստացի ցուցանիշների միջև, որոնց համար ներկայացված են տարբերության պատճառները՝ գերակատարման և թերակատարման վերաբերյալ:

Արդյունքի ցուցանիշները բացակայում են

Ծրագիր «1057՝ Արդարադատության ոլորտում քաղաքականության մշակում, ծրագրերի համակարգում, խորհրդատվության և մոնիտորինգի իրականացում», «31001 միջոցառում՝ ՀՀ արդարադատության նախարարության կարողությունների զարգացում և տեխնիկական հագեցվածության ապահովում»

Ծրագիր «1120, միջոցառում 31001՝ ՀՀ արդարադատության նախարարության պրոբացիայի ծառայության կարողությունների զարգացում և տեխնիկական հագեցվածության ապահովում»

Ծրագիր «9003, միջոցառում 11003՝ Աջակցություն օրենսդրության զարգացման և իրավական հետազոտությունների կենտրոնի գործունեությանը»

11004՝ Դատական գործերի փաստաթղթերի թվայնացում

31003` Արդարադատության նախարարության տեխնիկական հագեցվածության ապահովում:

Ճրագիր «1052` Բաղաբացիական կացության ակտերի գրանցում»

- «Բաղաբացիական կացության ակտերի գրանցման ծառայությունների տրամադրում» միջոցառման արդյունքի ցուցանիշներում նշված են տրամադրվող վկայականների և տեղեկանքների թիվը, ինչը պլանավորելը ոչ իրատեսական է, և, բնականաբար, փաստացի տվյալները խիստ տարբերվում են պլանայինից:

Վերջաբան. եզրակացություններ

Ծրագրի իրականացման ընթացքում պարզ դարձավ, որ ծրագրային բյուջետավորման ներդրման գործընթացն, առնվազն ՀՀ արդարադատության նախարարության մասով, ինչպես առկա էր նաև 2019 թ. ՀՀ պետական բյուջեի մշակման ժամանակ, շարունակվում է բախվել նույն խնդիրներին և թերություններին, որոնք առկա էին նախորդ տարում, թեև ներկայումս մի փոքր ավելի փոքր մասշտաբներով, ինչն, իհարկե, հուսադրող է: Ինչպես և նախկինում, այժմ էլ կարելի է ասել, որ այդ խնդիրները և թերություններն ունեն հայեցակարգային բնույթ, որոնք բխում են հանրային ֆինանսների ողջ համակարգի ընդհանուր հիմնախնդիրներից:

Ինչպես մինչև 2018 թ. թավշյա հեղափոխությունը, այնպես էլ դրանից հետո գլխավոր հիմնախնդիրը շարունակում է մնալ այն, որ հանրային ֆինանսների ոլորտում որոշում կայացնողների մոտ անբավարար մակարդակի վրա է համակարգում իրապես ծրագրային բյուջետավորմանն անցնելուց բխող լուրջ բարեփոխումներ իրականացնելու քաղաքական կամքը: Որոշակի հույսեր է ներշնչում պետական ֆինանսների կառավարման համակարգի 2019-2023 թվականների բարեփոխումների ռազմավարության և պետական ֆինանսների կառավարման համակարգի բարեփոխումների 2019-2023 թվականների գործողությունների ծրագրի ընդունումը, որը հաստատվեց ՀՀ կառավարության 2019 թ. նոյեմբերի 28-ի N 1716-Լ որոշումով (ուժի մեջ մտավ 2019 թ. դեկտեմբերի 22-ին): Այդ ռազմավարությունը, չնայած իր որոշ սահմանափակումներին և թերություններին, առաջարկում է լուրջ հայեցակարգային լուծումներ հանրային ֆինանսների կառավարման հիմնական ոլորտներում, այդ թվում նաև ռազմավարական պլանավորման, միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրերի և պետական բյուջեի կազմման և ծրագրային բյուջետավորման հարցերում: Ռազմավարության և նրա գործողությունների ծրագրի պատշաճ կիրարկման դեպքում հանրային ֆինանսների կառավարման համակարգում սկիզբ կդրվի լուրջ և արմատական բարեփոխումների գործընթացը, և դրա արդյունքում հանրությունը կտեսնի ոչ միայն բնույթով, այլ նաև բովանդակությամբ ծրագրային բյուջե, որը հնարավորություն կտա ավելի արդյունավետ ծախսել հանրային միջոցները:

Նշված հիմնախնդիրը բարեհաջող լուծելու համար էական է նաև մյուս հիմնախնդրի, այն է՝ հանրային ֆինանսների համակարգում անբավարար կարողությունների հիմնախնդրի լուծումը, ինչն առայժմ չի հաղթահարվում: Ինչպես նշվել էր ԹԻՀԿ-ի՝ այս ոլորտին առնչվող նախորդ հրապարակման մեջ, դա պետական մարմիններում առկա մարդկային ռեսուրսների անբավարար մակարդակն է, այդ մարմինների՝ ֆինանսական ռեսուրսներով ոչ բավարար ապահովվածությունը, դրանցում աշխատող մասնագետների ոչ բարձր աշխատավարձը և նորովի աշխատելու ցածր մոտիվացիան:

Երրորդ լուրջ հիմնախնդիրը, որի մասին նույնպես խոսվել էր նախորդ հրապարակման մեջ և որը նույնպես առայժմ համապարփակ լուծում չի գտնում, պետական համապատասխան մարմինների կողմից անհրաժեշտ տեղեկատվության ողջ ծավալին տիրապետելն է, ինչպես նաև

այդպիսի տեղեկություններով հանրային ֆինանսների համակարգի գործունեության բարձր արդյունավետությունն ապահովելը՝ այդ գործունեությունը մոնիտորինգի և պարբերաբար գնահատման ենթարկելու համար: Դրա արդյունքում ունենք ծրագրերի որակական բնույթի արդյունքի չափորոշիչների բացակայություն, ոչ ինֆորմատիվություն և այլ թերություններ:

Հավելված 1. ՀՀ 2020 թ. պետական բյուջեի ՀՀ արդարադատության նախարարության մասով ծրագրերը և միջոցառումները⁷

ԾՐԱԳՐԵՐ

1. Զաղաքացիական կացության ակտերի գրանցում

Ծրագրի նպատակը - թճացիական կացության ակտերի գրանցում

Միջոցառումներ և նրանց նկարագրությունը

ա/ Զաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման ծառայությունների տրամադրում - թճացիական կացության ակտերի գրանցման, տեղեկանքների տրամադրման, ակտային գրանցումների վերականգնման, ակտային գրանցումներում ուղղումների, փոփոխությունների կատարման համար համայնքի ղեկավարին պատվիրակված լիազորությունների իրականացման ապահովում

2. Արդարադատության ոլորտում քաղաքականության մշակում, ծրագրերի համակարգում, խորհրդատվության և մոնիտորինգի իրականացում

Ծրագրի նպատակը - Արդարադատության ոլորտում քաղաքականության, խորհրդատվության, մոնիտորինգի, գնման և աջակցության իրականացում

Միջոցառումներ և նրանց նկարագրությունը

ա/ Արդարադատության ոլորտում քաղաքականության, խորհրդատվության, մոնիտորինգի, գնման և աջակցության իրականացում - Ոլորտի քաղաքականության, խորհրդատվության, մոնիտորինգի, արդարադատության ծրագրերի համակարգման ծառայություններ

բ/ Անձնական տվյալների պաշտպանության իրականացում - Անձնական տվյալների պաշտպանության հետ կապված հարաբերությունների սուբյեկտների իրավունքների պաշտպանության ապահովում

⁷ Տվյալները վերցված են ՀՀ ֆինանսների նախարարության պաշտոնական www.minfin.am կայքէջում տեղադրված ՀՀ 2020 թվականի պետական բյուջեի օրենքի բյուջեի հավելվածներից (տե՛ս http://www.minfin.am/hy/page/petakan_byuje_2020t_nakhagits)

զ/ Աջակցություն օրենսդրության զարգացման և իրավական հետազոտությունների կենտրոնի գործունեությանը - Աջակցություն օրենսդրության զարգացման – իրավական հետազոտությունների կենտրոնին

դ/ ՀՀ արդարադատության նախարարության կարողությունների զարգացում և տեխնիկական հագեցվածության ապահովում - ՀՀ արդարադատության նախարարության աշխատանքային պայմանների բարելավման համար վարչական սարքավորումների ձեռքբերում

3. Դատական և հանրային պաշտպանություն

Ծրագրի նպատակը - Իրավունքի պաշտպանության հասանելիության և օբյեկտիվության ապահովում

Միջոցառումներ և նրանց նկարագրությունը

ա/ Հանրային պաշտպանության ծառայություններ - Օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում քաղաքացիներին անվճար իրավաբանական ծառայությունների տրամադրում

բ/ Սևանկության գործերով կառավարչական ծառայությունների ձեռքբերում - Օրենսդրությամբ (օրենքներով – կառավարության որոշումներով) նախատեսված օժանդակություն և փոխհատուցումներ

գ/ Փորձաքննությունների ծառայությունների տրամադրում - Զրեական հետապնդում, վարչական վարույթ իրականացնող մարմինների կամ քրեական գործերով դատարանների որոշումների հիման վրա փորձագիտական հետազոտությունների իրականացում և դրա արդյունքում փորձագետի եզրակացությունների տրամադրում

4. Զրեակատարողական ծառայություններ

Ծրագրի նպատակը - Դատապարտյալների պատժի կատարման – ուղղման համար անհրաժեշտ պայմանների ապահովում

Միջոցառումներ և նրանց նկարագրությունը

ա/ Զրեակատարողական ծառայություններ - Դատապարտյալների վերահսկողություն, կալանավայրերում դատապարտյալների կացության ապահովում, դատապարտյալների սոցիալ-հոգեբանական վերականգնում, ուսուցում

բ/ Պրոբացիայի ծառայություններ - Հասարակության անվտանգության ապահովումը՝ կրկնահանցագործության կանխարգելման և կրճատման միջոցով

գ/ Դեղորայքով ապահովում կալանավայրերում պահվող ազատագրվածներին - Կենտրոնացված կարգով դեղորայքի ձեռք բերում ամբուլատոր-պոլիկլինիկական և հոսպիտալային բուժօգնություն ստացողներին տրամադրելու նպատակով

դ/ Իրավախախտում կատարած անձանց գեղագիտական դաստիարակության և կրթական ծրագրերի իրականացում - Քրեակատարողական հիմնարկներում գտնվող իրավախախտում կատարած անձանց գեղագիտական դաստիարակության և կրթության ծրագրերի իրականացում

ե/ Արդարադատության նախարարության քրեակատարողական հիմնարկում պահվող կալանավորված անձանց և դատապարտյալներին պատշաճ բժշկական օգնություն և սպասարկման ծառայություններ - Արդարադատության նախարարության քրեակատարողական հիմնարկում պահվող կալանավորված անձանց և դատապարտյալների առողջության պահպանում և վերականգնում

զ/ ՀՀ արդարադատության նախարարության պրոբացիայի ծառայության կարողությունների զարգացում և տեխնիկական հագեցվածության ապահովում - ՀՀ արդարադատության նախարարության պրոբացիայի ծառայության աշխատանքային պայմանների բարելավման համար վարչական սարքավորումների ձեռքբերում

5. Իրավական իրազեկում և տեղեկատվության ապահովում

Ծրագրի նպատակը - Զանրության իրազեկվածության ապահովում

Միջոցառումներ և նրանց նկարագրությունը

ա/ Հրատարակչական, տեղեկատվական և տպագրական ծառայություններ - ՀՀ-ում ընդունված և ստորագրված իրավական ակտերի պաշտոնական հրատարակման, պետական վկայականների և ձևաթղթերի տպագրման ծառայություններ

բ/ Թարգմանչական ծառայություններ - ՀՀ, ԵՏՄ, ԵՄ իրավական ակտերի, միջազգային պայմանագրերի, միջազգային համագործակցությանն առնչվող փաստաթղթերի, դատական ակտերի, ՄԻԵԴ վճիռների և հարակից փաստաթղթերի, պաշտոնական թարգմանությունների կատարում ու ժամանակին ներկայացում շահառու մարմիններին

6. Արդարադատության համակարգի աշխատակիցների վերապատրաստում և հատուկ ուսուցում

Ծրագրի նպատակը - Արդարադատության համակարգի աշխատակիցների աշխատանքի արդյունավետության բարելավում

Միջոցառումներ և նրանց նկարագրությունը

ա/ Հատուկ ծառայողների վերապատրաստում և հատուկ ուսուցում - Հատուկ ծառայողների վերապատրաստում և հատուկ ուսուցման կազմակերպում

բ/ Դատավորների, դատախազների, դատավորների ու դատախազների թեկնածուների ցուցակում գտնվող անձանց, դատական ծառայողների, դատախազության աշխատակազմում ծառայողների, դատական կարգադրիչների վերապատրաստման և հատուկ ուսուցման ծառայություններ - Դատավորների, դատախազների, դատավորների ու դատախազների թեկնածուների ցուցակում գտնվող անձանց, դատական ծառայողների, դատախազության աշխատակազմում ծառայողների և դատական կարգադրիչների վերապատրաստման և հատուկ ուսուցման կազմակերպում

գ/ Հանրապետական գործադիր մարմիններում հակակոռուպցիոն ծրագրեր իրականացման պատասխանատուների վերապատրաստում - Հանրապետական գործադիր մարմիններում հակակոռուպցիոն ծրագրերի իրականացման պատասխանատուների վերապատրաստում

դ/ Մասնագիտական վերապատրաստում անցնող ունկնդիրներին կրթաթոշակի տրամադրում - Դատավորների և դատախազների թեկնածությունների ցուցակում ընդգրկվելու նպատակով անձանց վերապատրաստման կրթաթոշակի տրամադրում

7. Հարկադիր կատարման ծառայություններ

Ծրագրի նպատակը - Հարկադիր կատարման ենթակա ակտերի կատարման ապահովում

Միջոցառումներ և նրանց նկարագրությունը

ա/ Հարկադիր կատարման ենթակա ակտերի կատարումն ապահովող ծառայություններ - Դատական ակտերի, կատարողական թերթերի, կատարողական մակագրության թերթերի և անբողոքարկելի վարչական ակտերի պահանջների կատարման ապահովում

8. Աջակցություն արդարադատության ոլորտում իրականացվող ծրագրերին

Ծրագրի նպատակը - Աջակցել արդարադատության ոլորտի ծրագրերի իրականացմանը

Միջոցառումներ և նրանց նկարագրությունը

ա/ Ներկայացուցչականության ապահովում և խրախուսում - Ներկայացուցչական ծառայությունների ձեռքբերում, նախարարության աշխատակիցների պարզևատրում

բ/ Աջակցություն հարկադիր կատարման ենթակա ակտերի կատարման ապահովմանը - Հարկադիր կատարման ենթակա ակտերի կատարմանը ուղղված ծառայությունների ձեռքբերում, աշխատակիցների խրախուսում

գ/ Հարկադիր կատարման ծառայության տեխնիկական հագեցվածության բարելավում - Համակարգչային տեխնիկայի և գրասենյակային գույքի ձեռք բերում

դ/ Արդարադատության նախարարության տեխնիկական հագեցվածության ապահովում - Արդարադատության նախարարության կարողությունների զարգացում և տեխնիկական հագեցվածության ապահովում

Հավելված 2. ՀՀ 2020 թ. պետական բյուջեի ՀՀ արդարադատության նախարարության մասով բյուջեի արդյունքների չափորոշիչների վերաբերյալ ԹԻՀԿ-ի առաջարկությունները

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՀՀ արդարադատության նախարարության 2020 թ. պետական բյուջեի նախագծի արդյունքային ցուցանիշների վերաբերյալ

1. «1052՝ Քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցում» ծրագիր Միջոցառում «11001՝ Քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման ծառայությունների տրամադրում»

Անհասկանալի ցուցանիշ է «Մատուցվող ծառայությունների ավտոմատացման մակարդակը», որը նշված է 100 տոկոս, և ինչ տեղեկատվություն է դա տալիս հանրությանը:

Նշված են «Գրանցումների իրականացման առավելագույն ժամկետը»՝ օրերով տարբեր ծառայությունների դիմաց, որոնց թվային արտահայտությունը օրերի միջակայք է, որը հստակ հնարավոր չէ պլանավորել և հաշվետու լինել դրանց դիմաց:

Առաջարկություն

- Քանի որ տվյալ ծրագրի հիմնական շահառուները հանդիսանում են քաղաքացիները, ապա անհրաժեշտ է ավելացնել ծառայության որակական ցուցանիշներ շահառուի տեսանկյունից, օրինակ՝ «Քաղաքացիների բավարարվածության աստիճանը, տոկոս»:

Ցուցանիշները կարելի է ստանալ դիմող քաղաքացիների հարցման արդյունքում:

- Կարելի է սահմանել ցուցանիշ «Նույնատիպ բողոքների կրկնության տոկոսը ընդհանուր բողոքների թվի մեջ»: Տվյալ ցուցանիշը թույլ կտա գնահատել ծառայության որակը, այսինքն՝ մեկ տարածքային ծառայությունում նախադեպ դարձած խնդիրը պետք է տարածվի բոլոր տարածքային ծառայությունների միջև և չկրկնվի:

2. 1057՝ Արդարադատության ոլորտում քաղաքականության մշակում՝ ծրագրերի համակարգում՝ խորհրդատվության և մոնիտորինգի իրականացում Միջոցառում «11001՝ Արդարադատության ոլորտում քաղաքականության, խորհրդատվության, մոնիտորինգի, գնման և աջակցության իրականացում»

Տվյալ ծրագրում ներկայացված են նախարարության կենտրոնական ապարատի և Իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալության ծախսերը:

Առաջարկություն

- Ցանկալի կլիներ, որպեսզի ցուցանիշները տարբերակվեին ըստ կառույցների: Որպես արդյունքային ցուցանիշներ նշված են միայն քանակական ցուցանիշները, բացառությամբ մատուցվող ծառայությունների ժամկետների, սակայն միայն այդ ցուցանիշները հնարավորություն չեն տալիս հստակ պատկերացում կազմել նախարարության և նրա առանձնացված ստորաբաժանման աշխատանքի որակի մասին:

Օրինակ՝ իրավական ակտերի նախագծերի մշակման քանակի հետ մեկտեղ կարելի է սահմանել ցուցանիշ, թե մշակված իրավական ակտերի նախագծերից քանիսն են ընդունվել տոկոսային արտահայտությամբ, քանիսն են ետ վերադարձվել լրամշակման և քանի անգամ:

- Նույնը վերաբերում է նաև իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալության ցուցանիշներին: Քանի որ տվյալ գործակալությունը անմիջական առնչվում է ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց, ապա անհրաժեշտ է սահմանել ցուցանիշ, որը կգնահատի ծառայության որակը: Օրինակ՝ քանի գրանցում է կատարվել և կամ ետ վերադարձվել ինչ որ պատճառով, որոնք նախապես ստացել են խորհրդատվություն համապատասխան խորհրդատուի կողմից, կամ քաղաքացիների բավարարվածության աստիճանը, որը կարելի է գնահատել հարցման միջոցով:
- Նշված է ցուցանիշ «Նախատեսվածից ավելի ուշ ժամկետում պատասխանված գրությունների տեսակարար կշիռը ընդհանուրի մեջ, տոկոսով»: սրան կարելի է ավելացնել նաև, թե նույն պատճառով քանի անգամ է ուշ պատասխանվել գրությանը:
- Անհրաժեշտ է ավելացնել նաև ցուցանիշ, թե պատասխանված դիմում- բողոքներից քանի տոկոսն են բավարարվել և քանի տոկոսն է կրկին դիմել նույն հարցի առումով:

3. Միջոցառում «11003՝ Անձնական տվյալների պաշտպանության իրականացում»

Տվյալ միջոցառման մեջ նշված են բավարար քանակական ցուցանիշներ, սակայն բացակայում են որակական արդյունքային ցուցանիշները, օրինակ՝

Առաջարկություն

- Շահառուների բավարարվածության ցուցանիշ
- Դրական լուծում ստացած վարույթների քանակը ընդհանուր հարուցված վարույթների նկատմամբ և այլն
- «Վերադասության կարգով կամ դատական կարգով բողոքարկված վարչական վարույթները» տոկոսային արտահայտությամբ
- Կրկնակի խորհրդատվությունների թիվը նույն հարցի վերաբերյալ:

4. 1093՝ Դատական և հանրային պաշտպանություն Միջոցառում «11001՝ Հանրային պաշտպանության ծառայություններ»

Տվյալ միջոցառման արդյունքային ցուցանիշներից սահմանված են միայն քանակական ցուցանիշները:

Առաջարկություն

- Հանրային պաշտպանների նկատմամբ հարուցված կարգապահական վարույթների թիվը՝ տոկոսային արտահայտությամբ՝ ելնելով նախորդ տարվա վիճակագրական տվյալներից
- Մինչդատական վարույթների մասով. պետք է հասկանալ հետևյալ կերպ՝

ա/ մինչդատական վարույթները, որոնք վերաբերում են քրեական գործերին, նրանք անցնում են նախաքննության կամ նաև հետաքննության փուլերը միասին: Հետևաբար, պետք է ունենանք տվյալներ, թե ընդհանուր քրեական գործերի թվաքանակից որքան գործերն են ավարտվել կամ, այսպես ասած, կարճվել մինչդատական վարույթում և որքանն են անցել դատական փուլ, և այդ բոլոր գործերից որքանն են ավարտվել ի նպաստ դիմորդների՝ ներառյալ արդարացման հիմքով:

բ/ բացի քրեական գործերից, մնացած գործերով (քաղաքացիական, վարչական և այլն) ընդհանուր դիմումների քանակից որքանն են լուծում ստացել արտադատական կարգով, ինչպես նաև որքանն են լուծվել դատական կարգով, և այդ ընդհանուր դիմումներից որքանն են լուծվել հոգուտ դիմորդների:

գ/ հանրային պաշտպանի գրասենյակի գործունեության դեմ ուղղված դիմում- բողոքների քանակը և բնույթը:

5. Միջոցառում «11003՝ Փորձաքննությունների ծառայությունների տրամադրում»

Այս ծրագրի արդյունքային ցուցանիշները համեմատաբար ինֆորմատիվ են: Սակայն փորձաքննությունների տեսակները շատ են մանրամասնեցված ըստ տեսակների, նշված են շատ հստակ թվեր և հաշվետվություն ներկայացնելիս, փաստացի քանակների առկայության դեպքում, կարող են խիստ տարբերվել:

Առաջարկություն

Կարելի է ավելացնել ցուցանիշ, օրինակ՝ կրկնակի փորձաքննությունների թիվը նույն հարցի վերաբերյալ:

6. Ծրագիր «1120՝ Քրեակատարողական ծառայություններ»

Միջոցառում «11001՝ Զրեակատարողական ծառայություններ»

Առաջարկություն

Նպատակահարմար է ավելացնել որակական ցուցանիշներ, օրինակ՝

- Նշված է աշխատանքով ապահովված դատապարտյալների և կալանավորվածների թիվը, նպատակահարմար կլիներ ունենալ ցուցանիշ թե քանի տոկոս է ապահովվել աշխատանքով՝ աշխատունակ և աշխատել ցանկացող դատապարտյալներից:
- Մասնագիտական/տեխնիկական կրթություն ստացած դատապարտյալների տոկոսային արտահայտությունը աշխատանքով ապահովված դատապարտյալների և կալանավորվածների թվին:
- Մշակութային կամ մարզական միջոցառումներին մասնակցած դատապարտյալների տոկոսային հարաբերությունը ընդհանուր դատապարտյալների թվին, կամ միջոցառման մասնակիցների տոկոսային հարաբերությունը միջոցառման անցկացման վայրի առավելագույն նստատեղերին:
- Իրավաբանական և սոցիալական խորհրդատվություններ ստացած դատապարտյալների բավարարվածության աստիճանը՝ տոկոսային արտահայտությամբ:

7. Միջոցառում «11002՝ Պրոբացիայի ծառայություններ»

- Տվյալ միջոցառման արդյունքային ցուցանիշներում նշված է շահառուների թիվը, դրանում շահառուների ընդգրկվածությունները ըստ միջոցառումների, սակայն չկա որևէ ցուցանիշ, որը կբնութագրեր դրանց որակը: Բացակայում են ցուցանիշներ, որոնք կարող են բնութագրել շահառուների հետ կատարված աշխատանքների շնորհիվ ստացված ցանկալի արդյունքները և նրանց արդյունավետությունը:

Առաջարկություն

- Սահմանել ցուցանիշ՝ պրոբացիայի տակ գտնվող շահառուների կողմից կատարվող կրկնահանցագործությունների քանակը:

8. Ծրագիր «1149՝ Արդարադատության համակարգի աշխատակիցների վերապատրաստում և հատուկ ուսուցում»

Այս ծրագրի տակ ընդգրկված է 4 միջոցառում՝ «Հատուկ ծառայողների վերապատրաստում և հատուկ ուսուցում», «Դատավորների, դատախազների, դատավորների ու դատախազների թեկնածուների ցուցակում գտնվող անձանց, դատական ծառայողների, դատախազության աշխատակազմում ծառայողների, դատական կարգադրիչների վերապատրաստման և հատուկ ուսուցման ծառայություններ», «Հանրապետական գործադիր մարմիններում հակակոռուպցիոն ծրագրերի իրականացման պատասխանատուների վերապատրաստում» և «Դատավորների և դատախազների թեկնածությունների ցուցակում ընդգրկվելու նպատակով անձանց վերապատրաստման կրթաթոշակի տրամադրում»: Այստեղ նշված են, օրինակ, վերապատրաստման ծրագրերի քանակը, ուսուցման խմբերի քանակը և այլն: Նշված են շատ մանրամասն քանակական ցուցանիշներ, սակայն տվյալ միջոցառումներում չկա գոնե մեկ ցուցանիշ, որը կբնութագրեր անցկացվող վերապատրաստումների նպատակայնությունը, վերապատրաստման արդյունքում նրանց աշխատանքի արդյունքի որակի բարելավումը և այլն:

Առաջարկություն

- Սահմանել ցուցանիշ դասընթացների արդյունավետության վերաբերյալ: